

джменту здійснюється на окремих рівнях (корпоративному, функціональному, інструментальному) і, як правило, проявляється у використанні окремих елементів маркетингової діяльності, не пов'язаних один з одним. Тобто спостерігається безсистемність, відсутність інтегрованого підходу до організації маркетингового управління, що передбачає участь всіх підрозділів підприємства, керівників всіх рівнів у досягненні встановлених маркетингових цілей.

Різноманіття маркетингових стратегій зумовило і сукупність проблем, що виникають в процесі їх розробки. Ці проблеми виникають на всіх етапах розробки і реалізації стратегії, пов'язані з внутрішньофірмовою організацією управління, складністю діагностики основних параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища, необхідністю враховувати різні фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей. При формуванні маркетингових стратегій однією з ключових проблем є прогнозування майбутнього стану зовнішнього середовища і пристосування організації до стратегічних змін [6]. Одночасно доводиться констатувати, що проблема “змін”, найчастіше виникає на стадії реалізації стратегії. Проте, на початковій стадії ця проблема лише зароджується. У міру того як контури майбутньої стратегії стають явнішими, дана проблема починає домінувати. Тому, вже на перших етапах розробки маркетингової стратегії необхідно передбачити комплекс заходів і процедур, що забезпечують згладжування негативних наслідків стратегічних змін.

Достатньо складною методичною проблемою є прогнозування самих змін, що стає відправною точкою будь-якої стратегії. Не дивлячись на значний арсенал сучасних підходів (SWOT-аналіз, матриця Бостонської консалтингової групи, матриця General Electric, модель Портера), передбачити майбутній стан зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства дуже складно. Це обумовлено не лише багатофакторним характером проблеми, але і складністю отримання релевантної інформації.

Розглядаючи проблеми маркетингового менеджменту, ми виходимо з поняття “маркетинговий менеджмент”. Приділяючи належну увагу необхідності застосування маркетингового менеджменту, підприємство має змогу результативно впливати на виникнення тих чи інших проблем. Окреслені й узагальнені проблеми маркетингового менеджменту на промислових підприємствах дозволяють вдосконалити процес стратегічного планування на теоретичному рівні, покращити практичну маркетингову діяльність, на основі чого отримувати якісно кращі та більш ефективні результати діяльності.

Література

1. Балабанова І. В. Управління конкурентною раціональністю : монографія / І. В. Балабанова ; МОН України ; Донецьк. нац. універс. економ. і торг. ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. – 538 с.
2. Балабанова Л. В. Проблеми маркетингового менеджменту в умовах ринкової економіки / Л. В. Балабанова // Торгівля і ринок України : зб. наук. праць. Вип. 10. Т. 1. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2000. – С. 217–222.
3. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. – 349 с.
4. Войчак А. В. Маркетинговий менеджмент : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни. – К. : КНЕУ, 2000. – 100 с.
5. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент / Ф. Котлер. – 11-е изд. – СПб. : Питер, 2004. – 800 с.
6. Маркетинговий менеджмент : підручник / Ф. Котлер, К. Л. Келлер, А. Ф. Павленко та ін. – К. : Хім.-джест, 2008. – 720 с.
7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : навч. посібник / З. Є. Шершньова, С.В. Оборська. – К. : КНЕУ, 1999. – 384 с.

УДК 339.137.2(477)

Д. В. КРИЩЕНКО

Національна академія управління, м. Київ

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Висвітлено побудовану автором модель формування конкурентоспроможності національної економіки, за якою передбачено проходження трьох етапів: досягнення необхідних умов економічного розвитку, підвищення ефективності економіки та побудови “економіки знань”. Зазначено складові кожного з етапів.

The article overviews the model of forming competitiveness of the national economy constructed by the author as a result of the research. Such model anticipates achieving of three stages: achieving of necessary conditions for economic development, raising economic effectiveness and constructing “the economy of knowledge”. The components of each mentioned stages are pointed out.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації світової економіки поставили перед урядами країн нові завдання щодо розробки методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних реалій міжнародних економічних відносин. За цих умов високого рівня конкурентоспроможності національної економіки досягає та країна, у якій функціонує достатня кількість суб'єктів, здатних до перемоги у конкурентній боротьбі на глобальному економічному ринку. Для підвищення конкурентоспроможності націо-

нальної економіки необхідно комплексно підійти до питання її формування що потребує розробки моделі досягнення конкурентоспроможності економікою країни, на засадах сучасних світових тенденцій.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дана проблематика розглядається в працях таких науковців як Я.Б. Базилука [8], Б.Є. Кваснюка [10], І.В. Крючкової [9], М. Портера [1], Кс. Сала-і-Мартіна [5].

Мета дослідження: побудувати модель формування конкурентоспроможності національної економіки відповідно до потреб України.

Основні результати дослідження. Опираючись на передовий досвід Світового економічного форуму (СЕФ), було визначено елементи на базі яких можна побудувати конкурентоспроможну національну економіку. Дана основа: “Необхідні умови економічного розвитку”, складається з двох груп факторів: “Суспільно-економічна єдність” та “Макроекономічна стабільність”.

Для досягнення суспільно-економічної єдності необхідно досягти вищого рівня підготовки носіїв та користувачів знання, покращити стан охорони здоров'я, екологічну безпеку, розвивати культурні цінності та норми поведінки, ділову культуру, спрямувати фінансові ресурси на формування матеріально-технічних ресурсів на основі передових світових досягнень науки й техніки, досягти політичної стабільності як передумови стабільності законодавства. Центральну роль у формуванні суспільно-економічної єдності відіграє соціально-економічна однорідність, що характеризується незначними розривами у доходах різних прошарків населення та вільним доступом максимальної кількості громадян до її згаданих складових. Така однорідність може послабити негативний вплив на економіку політичних, релігійних та соціокультурних розбіжностей, які нині присутні в нашій країні.

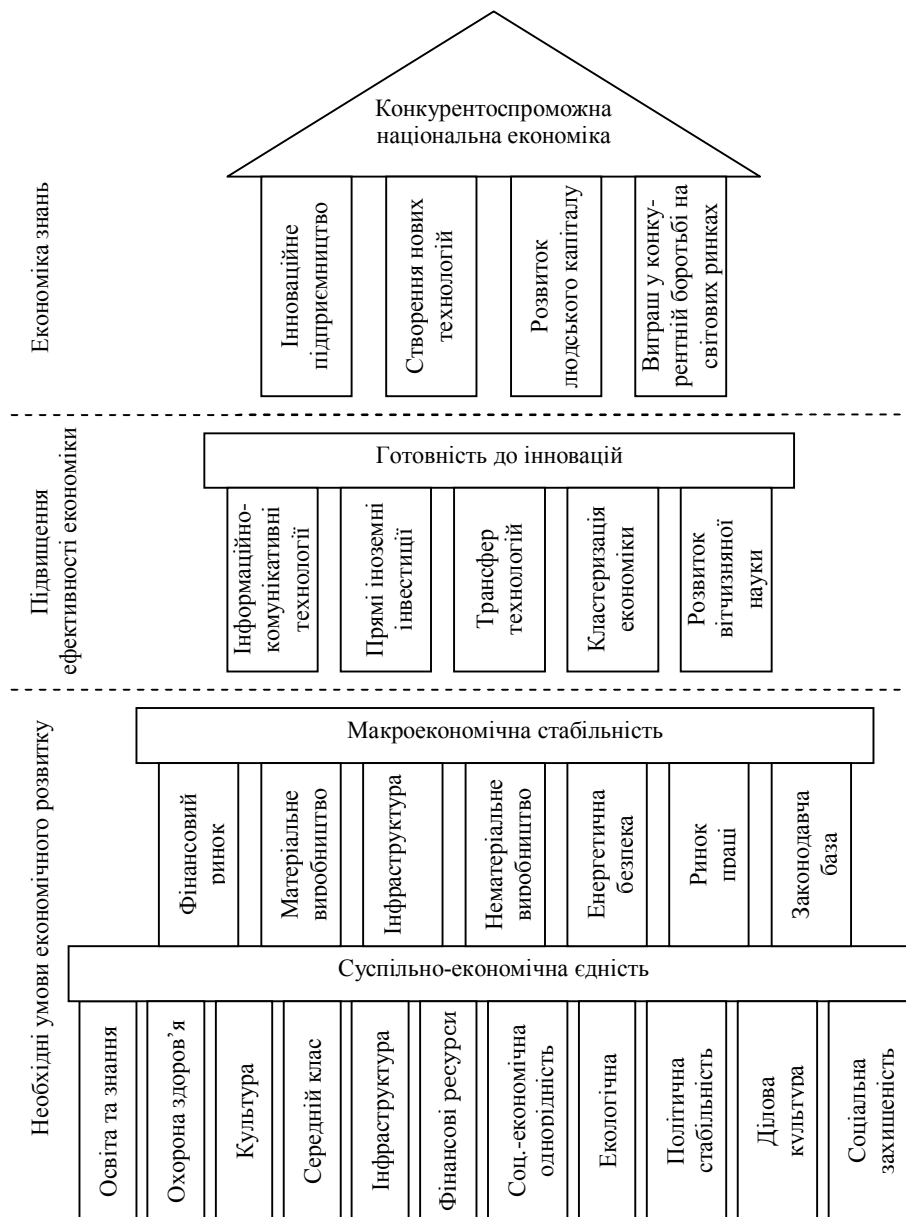

Рис. 1. Модель формування конкурентоспроможності національної економіки

Важливу роль має захищеність населення, зокрема, соціальний захист як система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття тощо) [2].

Макроекономічна стабільність потребує розвитку фінансового ринку, матеріального виробництва як є основи економіки та фактора економічної безпеки країни [3], інфраструктури, нематеріального виробництва, особливого національного ринку праці [4], зміцнення енергетичної безпеки, покращення законодавчої бази.

Після досягнення стійкості національної економіки необхідно розпочинати діяльність з підвищення її ефективності. Другий етап полягає в інтенсивному розвитку економіки та нарощуванні науково-технічного потенціалу. Метою його є створення в економіці країни сприятливих умов до інноваційної діяльності. Користуючись термінологією СЕФ, необхідно досягти готовності до інновацій [5].

На цьому етапі необхідно активізувати роботи із залучення прямих іноземних інвестицій у контексті створення відповідного інвестиційного клімату для іноземного інвестора, стимулювати трансфер технологій, розвиток вітчизняної науки, інформаційно-комунікативних технологій, кластеризацію економіки (у нашій країні вже існують сприятливі умови для формування таких галузевих кластерів як чорної металургії, машинобудування, зокрема, авіабудування [6]).

Центральну роль на останньому, третьому етапі (“Економіка знань”) займає розвиток людського капіталу (ЛК) – Іллінським І.В. запропоновано наступну формулу ЛК [7]:

$$LK = K_z + K_o + K_k,$$

де K_z – капітал здоров'я; K_o – капітал освіти; K_k – капітал культури.

Також важливими складовими “Економіки знань” є інноваційне підприємництво та виробництво високотехнологій. До високих технологій належать найбільш наукоємні галузі промисловості: мікроелектроніка; інформаційні технології; обчислювальна техніка; програмування; робототехніка; нанотехнології; атомна енергетика; космічна техніка; біотехнології; генна інженерія.

Беручи до уваги досвід Світового економічного форуму (ідею розподілу розвитку національної економіки на три етапи нами було взято з методики розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності [5]), розроблено модель формування національної конкурентоспроможності України (див. рис. 1).

Висновки. Умовою переходу країни до засад “Економіки знань” є наявність у неї необхідних умов економічного розвитку та факторів підвищення ефективності економіки. Хоча в економіці України присутні окремі елементи з цих блоків, що є базовими для побудови “Економіки знань”, однак відсутнє комплексне їх поєднання. Крім того, внаслідок низького рівня розвитку охорони здоров'я, середнього класу, інфраструктури, соціально-економічної однорідності, ділової культури, політичної нестабільності, соціальної незахищеності, нестачі фінансових ресурсів, постає проблема приведення їх у відповідність до світового рівня.

Таким чином, доцільним є спрямування зусиль держави на забезпечення еволюційного розвитку: досягнення необхідного рівня факторів, що є умовою розвитку економіки до стадії “Економіка знань”.

Логіка побудованої моделі передбачає поступовість переходу України від індустріального до постіндустріального суспільства.

Література

1. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations / M. E. Porter. – London : MacMillan Press Ltd, 1998. – 735 p.
2. Антропов В. В. Экономические модели социальной защиты населения в государствах ЕС : автореф. дис... д-р экон. наук / В. В. Антропов. – М., 2007.
3. Рішення Ради національної безпеки та оборони України “Пріоритетні напрями науково-дослідних робіт у сфері національної безпеки і оборони України на 2006–2007 роки” від 11.05.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua
4. Ринок праці в Україні в 2010 році [Електронний ресурс] / Державна служба зайнятості. – Режим доступу: www.dcz.gov.ua
5. Global Competitiveness Index [Електронний ресурс] / Світовий економічний форум. – Режим доступу: www.weforum
6. Виступи учасників засідання “круглого столу” НІСД “Ризики економічної депресії та потенціал післякризового відновлення економіки України” 25 листоп. 2009 [Електронний ресурс] / Нац. ін-т стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: www.niss.gov.ua
7. Ильинский И. В. Инвестиции в будущее: образование в инновационном воспроизводстве / И. В. Ильинский. – СПб. : Изд. СПбУЭФ. 1996. – 163 с.
8. Базиліук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення / Я. Б. Базиліук. – К. : НІСД, 2002.
9. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / за ред. І. В. Крючкової. – К. : Основа, 2007. – 488 с.
10. Конкурентоспроможність національної економіки / за ред. Б. Є. Кваснюка. – К. : Фенікс, 2005. – 582 с.